

O AVTORJU OPERE «ERO Z ONEGA SVETA», KATERE PREMIERA BO V TOREK

Najuspešnejša jugoslovanska opera

Jakov Gotovac in njegovo delo

Poleg odrskih del je zložil Gotovac še mnogo orkestrskih in zborovskih skladb, ki jih mnogokrat izvajajo

Jakov Gotovac

Cepprav je hrvatska izvirna operna tvorba starejša od slovenske, saj je že prekoračila stoletnico svojega rojstva (prva izjava hrvatske opere Vatroslava Lisinskoga «Ljubav i zloba» je bila v Zagrebu uprizorjena že v l. 1843!) in dasi nahajamo v vrsti hrvatskih opernih skladateljev številna znana imena, kakor na pr. Ivan Zajc (avtor opere «Nikola Subic Zrinjski» in še dvestih drugih oper), Franjo Vilhar (po rodu Slovenec), Vladoje Bersa, Blagoje Bersa, Srećko Albini, Antun Dobronić, Josip Hatze, Ljubo Sforanek-Kavić, Fran Lhotka, Božidar Sirolo, Ljubo Sirolo, Kresimir Baranović, Boris Papandopulo itd., si je med vsemi hrvatskimi opernimi skladatelji utrl pot in sloves v Evropo že v zadnjem desetletju v večji meri edino **Jakov Gotovac** s svojo opero «Ero z Onega sveta».

Ta pristna ljudska komična hrvatska opera je namreč prevedena že v osem jezikov in je bila izvajana na več kot tridesetih evropskih odrih na katerih je dosegla nad 500 predstav, in 80 v Ljubljani. Že samo po teh podatkih smemo sklepati, da je Gotovac «Ero z Onega sveta» ne le najuspešnejše hrvatsko odsko delo, temveč tudi v vsej jugoslovanski operni literaturi.

Skrivnost uspeha Gotovčeve opere je iskati predvsem v odličnem pripovednem lastnostih, ki sta «Ero» priljubili in približali najširšim množicam opernih poslušalcev. V prvi vrsti ima «Ero» za svojo osnovo vedro in veselo, na segevi hercegove narodni pripovedi temelječe odsko delo, spretno razpredeno dejanje, kakor ga ima le malokateri komična opera v svetovni literaturi. Že po tej značilnosti odličnega libreta gre za «Ero» prednost pred malone vsemi jugoslovanskimi operami, ki prenekatikrat boleajo prav za slabostjo v libretistični zasnovi. Razen tega pa je znal Gotovac s komičnim glasbo iz pristnih rok skladateljev iz hrvatskih, zlasti iz dalmatinskih, hercegovevskih narodnih melodij, ki jih je skozi prizmo svoje umetniške osebnosti deloma dopolnil in obdelal v svojsko operno obliko, deloma pa tudi ohranil skoraj nepoporne in s tem ustvaril v širokem smislu učinkovito in privlačno, resnično narodno opero. Gotovac je že s prejšnjimi svojimi glasbenimi deli dokazal, da zna tenko pristihnuti narodni melodiji, domneti ne bistvo in značilnost in jo živo postaviti. Prav tako je že v prejšnjih delih pokazal, da ima velik smisel za dojetje in nazorno ilustriranje zdravega ljudskega humorja (n. pr. pesem «Jadovanka za teletom» v vsakega muzikanta Gojena v operi «Morana»). Tako je z «Ero» nastala umetnina, ki je izraz pristne hrvatske, vedre ljudske duševnosti in življenja. Uporabljene narodne in v narodnem duhu nevedoma preproste, značilne je čisto po navljajoča motivika in živahni, dasi enakomerni ritmi. Cepprav so melodije

v svojem pristnem izrazu mikavne, učinkujejo vendar zaradi svojega širokega prepletanja in ponavljanja vseh skoraj monotonno; a prav zato tem verneje izražajo hrvatski narodni glasbeni značaj. Bogata so tudi Gotovčeva harmonična izražanja sredstva. Razen narodne melodije in ritmike, katerima se je skladatelj hotoma skušal čimbolj približati, je za Gotovca tudi značilno, da se je zelo poglubil v linijo ljudske govornice in ji podobno kot Jančič v svojih operah znal najti mestoma skoraj enakovredno glasbeno deklamacijo. Iz Gotovčeve glasbe je vsekakor čutiti naturalistično usmerjenost, ki pa jo je nedvomno prilepil na višjo raven močnega skladateljeva osebnost pa tudi bogastvo uporabljene, nepotvorjenega narodnega glasbenega blaga.

Na odru ljubljanske Opre smo Gotovca kot skladatelja prvič spoznali že leta 1935, ko je bila uprizorjena njegova ljudska opera «Morana». Svojo glasbeno dramski prvenec «Dubravka» je Gotovac uglasbil na tekst starega dubrovniškega pisca G. F. Gundulića. Za o. «Morano» mu je napisal besedilo bosenski dramatik Ahmed Muradbegović. Libreto za «Ero z onega sveta» pa mu je napisal znani hrvatski dramatik Milan Begović. Begović je svoje naloge kot libretist izpolnil res odlično in je napisal Gotovcu odsko učinkovit, razgiban in predvsem humoristično libretto, ki mu je bilo močnejše dati bogato glasbeno obliko. Ker je Gotovac že v svojih ranjih delih pokazal mnogo smisla za glasbeno oblikovanje komičnih vsebinskih elementov, se je že sam dolgo prej ukvarjal s mislijo, da bi zložil komično opero in v nji izoblikoval lik ljudskega šaljivca, nekakšnega hrvatskega Eulenspiegla, Figara ali Nasredina. Pri prebiranju narodnih pripovedk je ostal ob zgodbi o legendarnem hrvatskem Pavlihu, ljudskem šaljivcu Eru.

Ero ali Hero je okrajevava za Hercegovca, t. j. za prebivalca Hercegovine. Med ljudstvom kroži, da so Hercegovci zelo bistroumni in premeteni ljudje, ki se znajdejo v vsaki priliki in neprički in se znajo izmotaati iz vsake zagate. Prav po seboj pa se znajo ljudi voditi za nos. Ljudstvo je iz takega premetenja Era v svojih pripovedkah izoblikovalo lik narodnega junaka, ki je v času borbe zoper turške tlačilce s svojo preteklostjo marsikaj dosegel tisto, česar proti nadmočnemu turizmu ni bilo močnejše dosegati s silo.

O premetenju in navihanjem Era je ohranjenih med ljudstvom mnogo različnih pripovedk. Med najzanimivejšimi in najdostopnejšimi je vsekakor prav zgodba o Eru z onega sveta, ki ji podobne incidente nahajamo tudi v folklornem blagu ostalih evropskih, zlasti slovanskih narodov. Avtorja

dejanjih «Ero z onega sveta», ki je doživela svoj krt v Zagrebu 1. novembra 1935, nato pa so jo leto kasneje uprizorili v Brnu, Beogradu, Ljubljani in drugod po Evropi. Tretjo Gotovčovo opero «Kamenika» je uprizorila zagrebška Opera v letu 1947, leta 1952 pa opera Mila Gojsalića.

Poleg naštetih odrskih del je zložil Gotovac še mnogo orkestrskih in zborovskih skladb, ki jih zavoljo njihove učinkovitosti mnogokrat izvajali. Izmed

Valerija Heybalova in Vilma Bukovčeva

Ki bosta v «Ero» izmenoma peli vlogi Dule. Heybalovo, ki je prvakinja beogradske Opre, pa je bila zadnjo sezono angažirana v Svici, bo naše občinstvo v Trstu sedaj prvič slišalo, medtem ko je Bukovčeva že dolgo pri Tržačanih znana in priljubljena

orkestrskih del je najširši uspeh dosegel s svojim «Simfonijem koloma». Tudi Gotovčev godalni kvartet «Poziv, pjesma i igra» so mnogokrat izvajali v inozemstvu. Znanе skladbe so še: simfonija meditacija «Ora», glasbeni portret «Guslar-pjesnik naroda moga», simfonijni ples «Dinarka», satirična balada «Rizvan-aga» in «Pesem in ples z Balkana».

Zelo priljubljene so nekatere njegove skladbe za zbor in pesmi za glas in klavir

ali pesmi s spremljevanjem orkestra. Gotovčeva čudovita «Jadovanka za teletom» je prevedena v sedem jezikov. Znanе skladbe so še: «Dva scherza», «Primorska suita», «Narodne pesmi iz Dalmacije», «Trije mladeniči zborja», «Koledar» (judski obred v petih delih s spremljevanjem komornega orkestra), «Pesmi obnovne» in ciklusi pesmi: «Pesmi hrepenenja», «Anakreontske pesmi» in med najnovejšimi ciklus pesmi «Intima» na tekst Vladimirja Nazora.

Če me vprašate, zakaj se ukvarjam prav z akvarelom, vam moram reči, da sem to vrsto slikarstva vzljubil že v mladosti, ko

sem se navdaševal nad Turnerjem, Girtinom, Constablom in diktirale se mi je, da je akvarel najbolj primeren za izražanje nastrojenja zaradi velikih možnosti podajanja najdelikatnejših odtenkov ne le barv, marveč tudi čustev in domisljije. Akvarel je lirčen, iskren in neposreden in je roka, ki vodi čopič, orodje velikega duha, bogate domisljije in čutečega srca, potem je akvarel najlepša umetnost, ki pokaže veliko slehernemu, nu materialnost vsakdanjega življenja in otopena srca in izpridila duha.

Kako ste zadovoljni z zadnjo razstavo v Ljubljani? Nekateri so trdili, da sem se oddaljil od svojih prejšnjih akvarelov, od tradicionalnega, naturalističnega stila. Na to lahko rečem, da v sebi ne vidim nikakega preloma in da je veliko načinov izražanja lastnih čustev. Gre je zato, ali je prizadevanje iskreno. Če ima kdo v sebi nekaj, česar ne znam imenovati in kar je nad navadno, če je v svojih čustvih globlji, potem to lahko poda na katerikoli način, kajti prav način, kako bo izprizdal to lepoto, bo njegovo glavno prizadevanje. Pri tem bo skoraj gotovo obrnil svoje glave časa. Težko bo svoja občutja in svojo estetsko nastrojenje in svojo domisljijo podal na navaden, zastareli način. Skušal bo, da bi s svojo umetnostjo, v svojem prizadevanju za izrazni način, stil, bo nevede stopal naprej k novim izraznim načinom. To bo postalo njegova nuja potreba. Živi umetnik ne more okosteneti in mora korakati naprej in ne more ostati na mestu.

H koncu naj vam še povem, da sem srečen, če lahko odpravim bolečine bolnika in da sem ravnotako srečen, kadar lahko dam za hip duška svoji potrebi po lepem s tem, da slikam ali da gledam slike. Končno, če človek ne pije, ne hodi na lov, ne igra na karte, ne šah, ne igra, če ne zbira znanj ne denarja, potem je prava sreča, da ima vsaj en ventil, skozi katerega od časa do časa najde pot iz prozaičnosti vsakdanjega življenja.

V večerjavni Ljudski pavič-Borbi piše Vojko Tkavec pod naslovom Hlavatyjev akvareli v Mali galeriji tudi sledeče:

Njegova dela so izraz lastnega gledanja na svet, ki mu je v glavnem predlog, ki kateri zasame svojo kompozicijo in smiselno dopolnijo. Zlasti mu leži motiv iz pristanika, kjer ga posebno podprejo v njegovih prizadevanjih enostavne oblike ladij in čolnov in mu vodna gladina daje ravnilno, ob kateri se lahko razloži njegova kompozicijska fantazija, da se mu odseve v vodi kompozicijsko zaključijo in barvno razlaga. Enostavna in zanesljiva risba, ki se učinkovito druži in dopolnjuje s potezami njegovega lahkega čopiča, da je tem delom trdno zgrajen in organiziran in impresivnost, ki nas na eni strani prestavi v neki nov likovni svet, pa vendar pri tem ne trpi na preveliki subjektivnosti ter nam zato ostane portret danačega motiva. Ti motivi niso realistični v smislu opisovanja in predstavljanja neke vsakdanjosti; niso pa nič manj realni za naše dojetanje, saj nam neži ton in skladne ploskve vzbujajo emocije, ob katerih se spostimo.

Ima tudi nekaj motivov iz Primorske, kjer je hiša v kubni obliki podoben element smotan, kot svetla ladja. Vendar ta dela niso tako dopnadar ta pretehtana kot motivi iz pristanika, kar je razumljivo glede na motiv, ki je tu predvsem slikovitega značaja v smislu pejzaža. Zato je upravičeno, da tudi prikazuje večjih kompleksnih krajin, kot je «Kraška jezera», življenjsko v mehkini valterjih morja in megle «Plavž», kjer je pokazal veliko znanje akvarelista z najnežnejšimi niancami vode in atmosfere, v čemer je zlasti uspel v pogledu na enobarnost motiva.

ČUDNI KRITERIJI PRI RAZDELJEVANJU NAGRAD

Biennale - pristranska

Čeprav so bile Spacalove grafike na razstavi najboljše, nagrada ni bila podeljena njemu, raje so jo razdelili na dva dela in nagradili dva manj pomembna italijanska grafika

Sedemindvajst letos številni paviljoni v Benetkah zopet odprli vrata največji manifestaciji likovne umetnosti na svetu: razstavi «Biennale».

Na Biennali, mednarodni razstavi umetnosti: slikarstva, kiparstva in grafike, ki jo prirejajo vsake dve leti, so zastopani malodane vsi narodi sveta po svojih najvidnejših in največjih umetnikih. Umevno je, da je izbira umetnikov, katerih dela bodo razstavljena na Biennali, v vseh državah stroga in da uveze le najvidnejšim in morda najznačilnejšim umetnikom razstavi-ti svoja dela na tej veliki, mednarodni razstavi. To ve-

stavi upodabljajoče umetnosti v San Paolu v Braziliji. Na letošnji Biennali je Spacal zastopan s petimi odličnimi grafikami, barvnimi in črno-belimi, ki po miselnju največjih kritikov, italijanskih in inozemskih, predstavljajo velike mojstrovine v grafiki.

Kljub temu pa Spacal ni bil nagrajen. Ni bil nagrajen kljub temu, da ga je žirija izrecno povabila na Biennale kot enega največjih grafikov. Vemo tudi, da je večina komisarijev bila mišljenja, da nagrada pripada Spacalu, da je bila diskusija o tem dolga in mučna in da jih je bilo veliko med komisarji, tudi med Italijani, mišljenja, da nagrada pritiče Spacalu, kakor je tudi znana značilna okoliščina, da je bila druga nagrada za grafiko deljena na dva dela, ki sta jo ex ae-

quo prejela dva šibkejša grafika Italijana. Vsakdo, ki bo obiskal letošnjo Biennale, se bo lahko sam prepričal, kako izstopajo Spacalove grafike daleč pred deli omenjenih nagradencev. Zanimivo bi bilo vedeti za motivacijo, s katero je bila nagrada odklonjena Spacalu, in zakaj so italijanski komisariji dobili mig, da Spacal ne sme prejeti nagrade.

Za nas je zadeva jasna. To ravnanje nam je še enkrat potrjuje prepričanje, da je diskriminacija proti nam zašla celo na tisto polje intelektualne in umetniške dejavnosti, kjer bi žirija tako znamenite mednarodne razstave ne smela nikdar zahteti, če bi hotela pred vsem, zlasti pa še pred umetniškim svetom dokazati svojo objektivnost in pravčnost.

R. H.

Ciril Debevec in Friderik Lupša

Režiser Debevec je pripravil «Eras» in «Fausta». Basist Lupša bo v «Ero» pel Marka

Lojze Spacal, ko dela odtise grafik

Lojze Spacal, ko dela odtise grafik

SPISAL LOJZE CJAK

Kristijan: In ljubezen. Anica (jokaje): Zda joka. Kristijan prime proti koncu melodije še vedno z reštom v roki Anico za roko in jo vodi proti zahajajočemu soncu. Zastor.

TRETJE DEJANJE

1. prizor.

Hiša bogatejših ribičev in vinogradnikov, na desni glavni vhod, na levi vrata v zgornje prostore. Na sredi ognjišče v prizidku, na ognjišču okno, na desni še eno. Na verigi visli kotel, pod njim ogenj. Police s krožniki, velika miza, klopi, stolice, nekaj ribiških potrebščin.

Kokalka (Od zunaj pokuka skozi okno, vstopi): Bog daj dobro in dosti! Kaj ni nikogar doma? Bog daj! (Gre k vratom na levi in kliče gor). Bog daj, kaj ste vsi umrli! (Zase): Daleč ni šla. (Se ogleduje, vzhajajo kose kruha na omari, si ga stlač v žep, se pokriža). Hijo tako samo pustiti, saj lahko kdo pride, kaj vzame! (Pije iz buče, si briše usta z rokavom, se pokriža). Bog nas varuj, tu se bo vse prismodilo, kam so šli! (Meša po kotlu, pokusa, pija, spet je, se ozira v okna.)

2. prizor.

Urša od desne z valjarjem v roki. Kokalka: Glejte nuna Urša, tu je hiša sama in je šlo čez, pa sem malo pomelala!

Urša: Saj ni nobene škode, so samo pomije, ki sem jim dodala nekaj moke in otrobov. Nas je včeraj pridral prašča, še to mi je manjkalo pri hiši, še ta prašči! Po kaj si prišla Kokalka?

Kokalka: Saj pravim, bila sem dol v Grljanu, da bi si nabrala urad, sedaj ko je vrglo toliko na kraj, in sem se bila ustavila pri vaših, ki popravljajo barko. Pa so mi oni dali tiste koščke, ki niso za rabo, in vaš gospodar mi je bil naročil, da naj vam grem povedat, da pripravite vse, kar je treba, ker da pridejo.

Urša: Da pridejo pravidi, da je rekel? Ali si prav silšala, da pridejo? Kokalka: Da pridejo, dvakrat mi je rekel: da pridejo, da pridejo!

Urša: In naš, kaj je rekel, kdaj da pride? Kokalka: Gospodar je rekel, da bo prišel tudi on kmalu. Urša: In drugi so šli ven? Kokalka: Danes so šli vsi malo prej, ker da so včera!

oni iz Primožev dosti ulovili tam proti Grazežu, samo vaši ne, ker jo imajo na suhem. Danes je šel tudi oče Martin s Proseka, njegov mali in tudi Križe od Suše je šel ven z njimi. — Privikar je šel sedaj tako kačje ven.

Urša: Tudi Križe, pravis? Kokalka: Tudi Križe, bogn-svaru! Vse se je smejalo, ko je opeljal s tistimi velikimi vesli, ker je do sedaj blodil samo pri kraju s tistimi svojimi kuhaličami. Ne vem, kako je uročil tega nuna Martina, da ga je vzeml s seboj! Ko so bili že nekoliko daleč, sveta miljena, se mi je zdelo, da vidim živ Križe, ki se je motal tam na palubi! In galebi so ga obletavali in kričali, kot da bi se jezili, kaj da tako hodi na morje. Ali imate morda košček kruha, sem vsa zlakana?

Urša (pogleda v omaro): Za sedaj nimam nič, ker sem vse, kar je ostalo, zmetala v kotel za tisto žival. Pridi bolj kasno, če bo kaj ostalo!

Kokalka (se potiplje po žepu): Pa naj bo, v božjem imenu, pa drugkrat!

Urša: Skoči tja k Poloni Luski in reci naši, da naj pride hitro domovi! Dala si je tam nekaj šivati. Kadar ona gre, je ni več nazaj.

Kokalka: Ze letim, nuna Urša, ne pozabite name, če bo kaj ostalo. (Gre ven.)

Urša: Sama ne vem, česa naj se lotim! Sto rok bi morala imeti! In ta Marjanna mi frlnka okoli na takšen dan! Eh, otroci, otroci, to je pokora!

3. prizor.

Milko (pride skozi vrata): Mati! (Se ogleduje.)

Urša: Kaj te boli? Milko: Dajte mi kruha, tako sem lačen!

Urša: Kaj si že prignal? Saj so se malo pasle! (Mu reže kruh na tanko.)

Milko: Niso se hotele, skakale so in se bodle, nazadnje so mi zbežale domov.

Urša: Sedaj si očisti praznje čevlje, obleci si čisto srajco in boljše hlače, ker pridejo ljudje v hišo! In pazi, da si ne boš brisal z rokavom nosa vpricho ljudi!

Milko: Kaj pridejo po janko, Ne mada, ne prodajajte junkte! Tako je pridna, vedno se je rada pasla in se ni nikoli bodla, kot druge krave.

Urša: Ne janko, ne! Le imej janko! Pridejo Mikolovi, tisti bogati s Primorke, Markovi starši. Pridejo zaradi nase Anice, ki jo bo vzeml njim Marko za ženo.

Milko: Kaj jo bo peljal že danes proč? Urša: Ne bo jo peljal, ne, dokler se ne poročita!

Milko: Mati, ne pehajte proč Anice, ker bo žalostna in se bo jokala! Anica je še bolj pridna ko janko!

Urša: Pojdi, pojdi ven! Tu so čevlji, s tem boš počrnil (mu podaja kotel, in tu maš ščet, Lepo oplujvaj in jih zgrigni, da se bodo svežili ko juče! Ni je še, Kokalka! Njo bi bilo treba poslati po smrt. (Gre ven.) Anica, Anica!

Anica (zunaj): Kaj kričite, mati? Milko si odreže kos kruha, ga vrže v kotel in gre ven.

4. prizor.

Urša: Kod motoviliš, tu je dela čez glavo, ti se pa grganci okoli luk in tresk! Hitro mi pomagaj pripraviti se! Ne veš, da pridejo danes? Anica: Vem, mi je pravila Kokalka. Urša: In te ni nič ne prime? Anica (zase): Sveta jeza me prime. (Nadaljevanje sledi)

Naše nedeljsko branje

A. P. Čehov

J. A. BUNIN

Spoznal sem ga ob koncu leta 1895 v Moskvi, in se vedno dobro spominjam nekaterih njegovih besed.

«Pisate mnogo» me je nekoč upraskal.

«Govoril sem mu, da malo. To ni dobro» mi je rekel z neprijetnim glasom. «Treba je delati, da roke ne počivajo».

In čez trenutek molka je dodal brez vidne zveze: «Včasih, ko zaključujem povest, se mi zdi, da bi ji moral čitati začetek in konec... Mi literati največkrat izumemo, zato je treba pisati kratko».

Po srečanju v Moskvi, se nisva videla vse do poletja 1899. Tedaj sem šel za nekaj dni v Jalta in sem ga srečal na obrežju.

«Zakaj me ne obiščete?» mi je rekel. «Pridite jutri».

«Kdaj?» sem ga upraskal.

«Zjutraj, okrog osmih.» In ko je videl moj začuden obraz, je dodal: «Jaz zgodaj vstajam, in vi?»

«Prosi, pridi čim vstaneš. Bova pila kavo. Imate radi kavo? Zjutraj bi ne smeli piti čaja, temveč kavo. To je imenitno. Kadar delam, pijem samo kavo in bouillon, o jutra do večera. Zjutraj kavo, popoldne bouillon».

Nato sta se molče sprejela in sedla na molo klop.

«Imate radi morje?»

«Da» je odgovoril. «Morje je prav zares zelo prazno».

«In to je tista lepota» sem rekel.

«Ne vem» je odvrnil.

Pri tem je pogledal v daljavo in očitno mislil na nekaj drugega. «Lepo je biti oficir ali študent, sedeti nekje na živahnem prostoru in poslušati lahke glasbe. Tedaj je trenutke pomolčal, tak je bil njegov način in brez kakršne koli vidne zveze dodal: «Če bi bil kakšen opis morja sem bral pred nedavnim v neki dijaški beleščini: «Morje je bilo veliko. To je vse. Meni se zdi čudovito».

Takrat v Moskvi sem spoznal čilega človeka s spornimi, hitrimi gibi. Pozdravil me je prijazno in tako enostavno, da sem razumel to enostavnost kot hladnost. V Jalti je bil zelo spremenjen.

Bil je suh, barva obraza je bila temnejša, gibal se je počasneje in glas mu je zvenel globlje. In kljub temu je bil isti kakor prej: prijazen a zadržan; govoril je živahno, a še bolj enostavno in kratko; ob razgovoru je ves čas s prsti ali s kakšno drugo stvarjo igral v morje. Po srečanju na obrežju, sem se naslednjega dne odpeljal k njemu. Dobro se je spominjam sončnega jutra, ki sva ga preživela v njegovem domu. Odslej sem ga čisto obiskoval in se kmalu počutil kakor doma. Obenem se je spremenil tudi njegov odnos do mene, postal je bolj pristran in enostavnejši...

Kadar sta bila sama, se je čisto smejal z nalezljivim smehom. Rad se je šalil in si izmišljal neumne primke; če se je dobro počutil je bil neutrujen. Rad se je razgovarjal o literaturi. Pri tem je vedel, izražal svoje navdušenje do Maupassanta in Tolstoj. O teh dveh je govoril mnogokrat, toda tudi o «Tamanu» Lermontova.

«Ne morem razumeti, je rekel kakor je mogoče napisati to, se kot otroci! Po takem ustnu se lahko mirno umre».

Večkrat je ponovil: «Nikdar ne čitate nikomur svojih stvari, dokler niso natirane. Ne poslušajte nobenih nasvetov. Ti si se zmotil, ti si lagal, tedaj naj bo tudi napaka samo tvoja. Pri delu je treba imeti pogum! So veliki in majhni psi. Toda manjši se ne sme ustrašiti večjega; oba morata lajati z glasom, kakršnega mu je dala narava».

O vseh pisateljih pravijo, da so se veselili uspehov drugih in da jim je bila sovražnost tuja. On se je zares iskreno veselil vsake nadarjenosti, saj je pomenila beseda «nadarjen» v njegovih ustih največji ukor. Svoje lastne literarne uspehe je gledal z grenkobo.

«Anton Pavlovič, kmalu bode slavili jubilej».

«Poznam take jubileje! Petindvajset let psujejo človeka, potem mu poklonijo gospe, pero iz aluminija in govore ves dan navdušene neumnosti».

«Ste čitali, Anton Pavlovič?» so ga včasih upraskali, če je bil napisan o njem kak članek.

On je samo prebrisan gledal preko roba svojih očal. «Najlepša hvala! Nekdo napiše tisoč vrstic o nekem, na koncu pa reče: Razen tega obstaja tudi pisatelj Čehov, pesnik... Kako to, da sem mrtev, človek, hladen kakor mi pravijo kritiki. Vendarle je moja najboljša povest, Studenč... Ze beseda sama je odurna; pesimist».

Eden mojih zadnjih spominov iz zgodnjega poletja leta 1903. Bil sem v Jalti, v hotelu «Rusija». Pozno zvečer so me poklicali na telefon. «Dragi, vzemite voz in pridite k meni. Bova šla na sprehod».

«Zdaj? Sredi noči? Se je kaj zgodilo, Anton Pavlovič?»

«Zaljubljen sem».

«To je lepo, toda ura je že deset. Razen tega se lahko tudi prehladite».

«Ne belite si s tem glave, mladenič».

Cez deset minut sem bil v hiši, v Anskij, kjer je prebivala mati, mladič in s svojo materjo. Bilo je tiho in temno, kakor zmerom; v delovni sobi so gorele sveče, kakor vselej, mi je ob pogledu na njegovo delovno sobo, v kateri je preživel samotne zimске večere, vzdihlo srce.

«Čudovita noč! Je rekel z mehko, ki je bila pri njem nenavaden in z žalostno radostjo. «O, st, že tukaj! Kakšen dolgaš! Edino veselje imam, kadar zavonim telefon in me kdo upraska kako je z mano, pa mu odgovorim: «Ljubim vas»».

«Vi ste žalostni, je odgovoril. «In žalostni ste zato, ker ste morali plačati kočijo».

Potem je dodal resno: «Vendarle me bodo čitali samo še sedem let, za življenje mi preostane pa še manj: šest. Ampak ne povejte tega novinarjem».

Ni preživel šest let, temveč nekaj več kakor leto dni.

Eno njegovih zadnjih pism sem dobil januarja naslednjega leta o Nizoz.

«Dobro dan, gospod Bunin! Novo srečo v novem letu! Vaše pismo sem dojel. Pri nas v Moskvi je vse v redu, novega (razen novega leta) ni nič in tudi ne pričakujemo. Moja stoa še ni izšla, kdaj bo, še ni znano».

Moja priredba februarja Nizoz. Pozdravite mi drago, toplo sonce in tiho morje. Naj vam bo dobro in pišite večkrat svojim prijateljem. Bodite zdravi, srečni in živahni! Ne pozabite svojih mračnih sorjakov z vzhoda, ki trpi zaradi slabe prebave in slabe volje. Poljubim in objemam Vas».

Zdaj domnevajo, da je bil Čehov osamljen. Vendarle mislim, da ga še do danes niso prav razumeli; bil je preneč posebnost in skrivnostna duša. V njegovem notranjem svetu značilni stavek: «Kakor bom sam

Včeraj so naše mesio obiskali dijaki osiške trgovske šole, ki so prišli na ogled tržaškega veleboja. Ustavili so se tudi v naši tiskarni, kjer jih je slišal naš fotoreporter.

AKTUALNA PRAVLJICA ZA VROČE POLETNE MESECE

Zgodbe o morskih psih

Mem prebivalci južnih morij krožijo številne legende o morskem psih, tako da je nastala pravata mitologija, ki se vedno živi v ustnem izročilu. Te legende povzročajo morskemu psu na stopnjo božanstva z nadnaravno močjo in sposobnostjo, da se po želji spremenijo v človeška oblika.

Na Havajskih otokih je najbolj razširjena bajka o božanskem kralju morskih psov z imenom Kamo. Povejmo jo!

Pred mnogimi stoletji je stanoval Kamo, kralj morskih psov, v veliki votlini globoko pod morjem. Nekega dne je opazil lepo dekle Kalo, ki se je kopala v morskem valovih. Zaljublil se je vanjo. Da bi se ji približal, je močno razburkal valove, tako da bi dekle skoraj utonilo, nato pa se je spremenil v lepega mladeniča in jo rešil iz valov.

Dekle mu je za rešitev naročilo prijateljstvo, ki pa se je pozneje spremenilo v ljubezen. Mladi pa se je oženil. Zivela sta v vasi srečno leto dni. Ko se je imel roditi prvi

sin, se je mož ženi razodel, da ni bil Kamo, ampak da je bil le eden od mnogih psov, ki so se spremenili v ljudi. Žena mu je odgovorila, da ga ne bo zapustila, če bo ostal z njo. Kamo pa se je spremenil v psa in je odšel nazaj pod morje.

Na kraljev ukaz so Nanaue ujeti in ga obsodili na smrt na grmadi. Nanaue je poklical na pomoč svojega očeta Kamoja. Ta mu je dal tolikšno moč, da je potrgal vrz in stekel na morskobalo.

Tam se je še zadnjič ozrl po žalostni materi, ki ga ni videla nikoli več. Za vedno je Nanaue zapustil svoj rojstni kraj. Tako se je končala pravljica o Nanaueju, človeku in morskem psu.

Mnoge pravljice o morskem psu pa omenjajo tudi nekatere gladiatorske igre med spretnimi plavalci in morskimi psi v havajskih zalivih. Ena takih aren je bila baje tudi v Pearl Harbourju še malo pred prihodom prvih naseljencev v tiste kraje. Ohranjeno je orožje, s katerim so se pogumni plavalci borili s tem zvermi. Glavno orožje je bila dolga palica, na katero je bil pritrjen oster zob morskoga psa. Ker so ti zobje zelo ostrji, so lahko dovolj močni in spretni plavalci razparali morskim pošastim kožo, čeprav je zelo trda.

Ce je bil gladiator tako spreten, da se je psu približal od spodaj in se oprjel njegove prsne plavuti, je lahko razparal psu trebuh in tako zmagal v strašnem dvoboju. Se zadnje sledove te

nenavadne arene so uničili Američani, ko so zgradili v Pearl Harbourju pomorsko oporišče, toda stari prebivalci Havajskih otokov še vedno pripovedujejo o davnih južnih dneih.

Družino si je izmisli!

V Angliji so samski davki prilično visoki. Da bi se jim izognili, si je neki samski Anglež v Bristolu izmisli družino: najprej ženo, sčasoma pa je začel dodajati tudi otroke. Kar štiri si je izmisli in jim dal lepa imena. Po naključju pa je prišlo na dan, da je Anglež sam in da si je v tem času prihranil okoli dve sto funtov. Njegova družina je potem seveda uradno umrla, družinskega kočeta pa so za tri mesece zaprli.

REFORMA KITAJSKJE PISAVE

Po poročilih pekinškega radia je v načrtu popolna reforma kitajske pisave. Namesto tradicionalne dosedanje kitajske pisave, predvidevajo postopno uveljavljanje «fonetičnega sistema», nekatere abecede. Predsednik kitajskega odbora za proučevanje in reformo kitajske pisave je dodal, da bodo kitajsko pisavo najprej samo poenostavili, šele kasneje pa bodo uvedli popolno reformo.

AVTOPREVOZNO PODJETJE FRANC LIPOVEC

PREVOZ POTNIKOV

na STO, v Jugoslavijo, Avstrijo in druge države

GARAZA: Ul. Timeus 4, tel. 90-296

STANOVANJE: Ul. F. Severo 6, tel. 33-113

Dospeli so najboljši hladilniki

„LEC“

Izdelek največje angleške tovarne, ki je v celoti - tudi hladilna naprava, Compressor izdelan po mnogoletnih izkušnjah izključno v LEC-ovih tovarnah!

Električni hladilnik LEC je edinstven izdelek; nedosegljiv v trajnosti, liniji in ceni

LEC je izdelan za Vas, ker ob vsaki priliki nudi svežo hrano, Vas ohranja zdrave in zadovoljne in Vam mesečno prihrani mnogo denarja

Zapomnite si: „LEC“ mora v Vaše gospodinjstvo!

Naročila sprejema s takojšnjo dostavo in polletnim jamstvom trdnosti **J. Kerže** TRST, Piazza S. Giovanni 1 Telefon št. 3-50-19

TUDI NA OBROČNO ODPLAČEVANJE

LJUDSKI MOTOR
ZNANE F. B. M. TVRDKE

MORINI in MINARELLI

BOLOGNA

za vse vrste poli, posebno hribovite, lepo izoblikovan, primeren za vse osebe

Vam jamči lepo in trdno izdelavo iz prvovrstnega materiala

125 cc
cena
L 164.000.-

„GABBIANO“ EDINI ZASTOPNIK ZA GORIŠKO

JOŽEF LUTMAN

pooblaščen tudi za nadomestne dele „MOTOM“
GORICA, UL. MARCONI 9

Batič Franc

KLJUČAVNIČARSKA MEHANIČNA DELAVNICA

TRST
Ul. F. Crispi 15
Telefon 95214

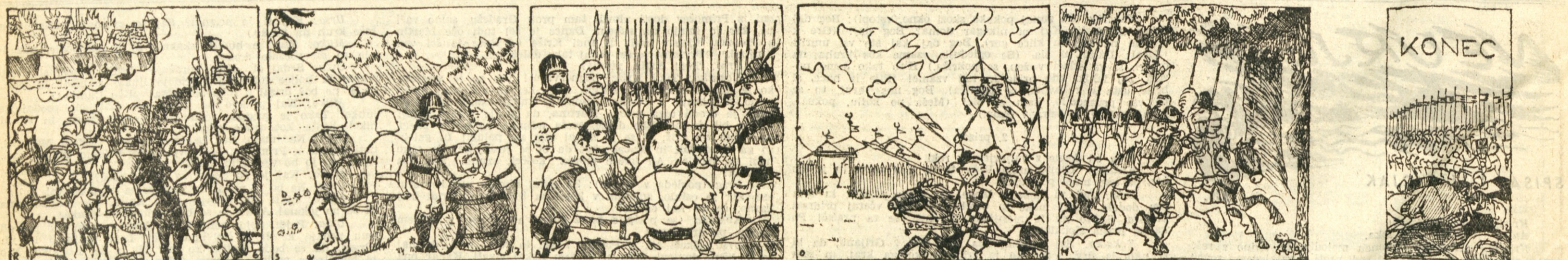
«UNION»
Svetovno znana zavodnišnica od leta 1828 je v TRSTU, UL. VALDIRIVO 14, tel. 27512-35939, PROKURATOR RAVNIK

La Clessidra
Prodaja ur in pribora na debelo
Trst - Ul. Battisti, 14 - Tel. 36231
ZASTOPSTVO UR: «Longer» «Aureole» «Eldo» «Morris» «Lanco» «Lemania» «Kallios» «Dichi» «Xeros»

JERMANOVA VRATA

JANEZ TRDINA

RIŠE S. PAHOR

Ko vojska do Veselovega pride se prepriča, da ni v teh krajih od Turka ne sluha ne duha. Golobek vidi, da je goljufan in ukazano, on vidi nevarnost, v kateri se nezavarovano Korosko znajde, on vidi pogubo Celovca, ki ima le majhno posadko, in vidi zgubo slave, ki si jo je krhavo pridobil. Vse to ga tako brklo zadene, da ga mrtvoud udari in ob življenje pripravi. Le nanj je armada še nekoliko porajala. Ko je pa on preč,

začne strašno divjati. Veliteljem izdajo očita, jih zgrabi in na strašno vižo konča. Eni so živi pokopani, drugi razčlenjeni, drugi pa v barjake, ki so bile z belimi obiti nabasani in tako po bregu spuščeni. Bili so veščidel Nemci, ki se zavoljo neznanosti jezika še zgovoriti niso mogli. Pol ure na široko njih streseni udje leže.

Cela armada se zdaj zbere, kaj je zdaj početi, kako bi se najprej na Korosko prišlo. Prepričani bi bilo po tem potu nazaj iti, po katerem je prišla. Ne le Celovec, vse Korosko bi medtem že Turku lahko preplavil in pokončal.

Dolgo bramborci za noben svet ne vedo, pa zadnjič stopi neki lovec - Jerzman po imenu - sred njih, ki jim pove, da zna pot, ki bi jih, če bi jo kolikaj hitro šli, do noči na Korosko zemljo pripeljala. Če mi obljubite, pristavi on, v vsem tako ravnati, kot bi jaz ho-

tel, vam čem to pot pokazati. Ker le hoče, mu tovariši obljubijo. Jerzman jih pelje skozi gorje in strašne pečovine noter do nekega velikega prepada. Zdaj je pot boljša. Kmalu pridejo na vrh, kjer že Korosko zagledajo. Preden se noč postane, prvo vas dosežejo. Bila je prazna, le nekaj pastirjev je ostalo, ki jim povedo, da je Abdala pri Celovcu in da to mesto naskakuje. Urno jo bramborci dalje mahnejo, čez travo in trdnjavo de-

rejo in proti obleženemu mestu hite. Biti je že v zadnjih medlevicah, napisi so bili že na krajih predrti, posadka se je po vednih bojih na osemdeset mož znižala. Če so ravno bramborci trudni in lačni, ko Celovec zagledajo, jih vendar nadloga domovja tako vname, da še tisti dan Turke zagrabi. Boj je strašen in dolgo trpi. Pa zadnjič omaga Abdala in zbeži. Pobegnjeni se tudi z gor vrnejo in črno vojsko napravijo in ostanke Tur-

kov pobijejo. Abdala pade. Med ujetimi je tudi Enrik Golobekov sin. Da bi osveti svojih premagovalcev odšel, sam sebe ob življenje pripravi. Pa tudi kristjani so marsikaterega vrliga moža zgubili, med drugimi tudi Jermana, ki je najprej v boju stal in tukaj slavno smrt našel. Prepada, čez katerega je on bramborci k otebi Koroskega peljal, se že zdaj po njem «Jermanova vrata» imenuje.

rejo in proti obleženemu mestu hite. Biti je že v zadnjih medlevicah, napisi so bili že na krajih predrti, posadka se je po vednih bojih na osemdeset mož znižala. Če so ravno bramborci trudni in lačni, ko Celovec zagledajo, jih vendar nadloga domovja tako vname, da še tisti dan Turke zagrabi. Boj je strašen in dolgo trpi. Pa zadnjič omaga Abdala in zbeži. Pobegnjeni se tudi z gor vrnejo in črno vojsko napravijo in ostanke Tur-

kov pobijejo. Abdala pade. Med ujetimi je tudi Enrik Golobekov sin. Da bi osveti svojih premagovalcev odšel, sam sebe ob življenje pripravi. Pa tudi kristjani so marsikaterega vrliga moža zgubili, med drugimi tudi Jermana, ki je najprej v boju stal in tukaj slavno smrt našel. Prepada, čez katerega je on bramborci k otebi Koroskega peljal, se že zdaj po njem «Jermanova vrata» imenuje.

rejo in proti obleženemu mestu hite. Biti je že v zadnjih medlevicah, napisi so bili že na krajih predrti, posadka se je po vednih bojih na osemdeset mož znižala. Če so ravno bramborci trudni in lačni, ko Celovec zagledajo, jih vendar nadloga domovja tako vname, da še tisti dan Turke zagrabi. Boj je strašen in dolgo trpi. Pa zadnjič omaga Abdala in zbeži. Pobegnjeni se tudi z gor vrnejo in črno vojsko napravijo in ostanke Tur-

rejo in proti obleženemu mestu hite. Biti je že v zadnjih medlevicah, napisi so bili že na krajih predrti, posadka se je po vednih bojih na osemdeset mož znižala. Če so ravno bramborci trudni in lačni, ko Celovec zagledajo, jih vendar nadloga domovja tako vname, da še tisti dan Turke zagrabi. Boj je strašen in dolgo trpi. Pa zadnjič omaga Abdala in zbeži. Pobegnjeni se tudi z gor vrnejo in črno vojsko napravijo in ostanke Tur-

kov pobijejo. Abdala pade. Med ujetimi je tudi Enrik Golobekov sin. Da bi osveti svojih premagovalcev odšel, sam sebe ob življenje pripravi. Pa tudi kristjani so marsikaterega vrliga moža zgubili, med drugimi tudi Jermana, ki je najprej v boju stal in tukaj slavno smrt našel. Prepada, čez katerega je on bramborci k otebi Koroskega peljal, se že zdaj po njem «Jermanova vrata» imenuje.

rejo in proti obleženemu mestu hite. Biti je že v zadnjih medlevicah, napisi so bili že na krajih predrti, posadka se je po vednih bojih na osemdeset mož znižala. Če so ravno bramborci trudni in lačni, ko Celovec zagledajo, jih vendar nadloga domovja tako vname, da še tisti dan Turke zagrabi. Boj je strašen in dolgo trpi. Pa zadnjič omaga Abdala in zbeži. Pobegnjeni se tudi z gor vrnejo in črno vojsko napravijo in ostanke Tur-

rejo in proti obleženemu mestu hite. Biti je že v zadnjih medlevicah, napisi so bili že na krajih predrti, posadka se je po vednih bojih na osemdeset mož znižala. Če so ravno bramborci trudni in lačni, ko Celovec zagledajo, jih vendar nadloga domovja tako vname, da še tisti dan Turke zagrabi. Boj je strašen in dolgo trpi. Pa zadnjič omaga Abdala in zbeži. Pobegnjeni se tudi z gor vrnejo in črno vojsko napravijo in ostanke Tur-

kov pobijejo. Abdala pade. Med ujetimi je tudi Enrik Golobekov sin. Da bi osveti svojih premagovalcev odšel, sam sebe ob življenje pripravi. Pa tudi kristjani so

NAŠI KRAJI IN LJUDJE

Sredi gorskih lepot Tolminske v razvoju kmetijstva in industrije

Kljub uničevalnim posledicam vojne, je število glav živine doseglo predvojno stopnjo - Močan razvoj in modernizacija mlekarstva - 1100 oseb v idrijskem rudniku, čipkarska obrt, tovarna igel v Kobaridu itd.

Pinka ima gozdove, Kras teran, Goriška žlahtna sadja, Tolminska pa slovi zaradi mleka, sira in krasnega planinskega sveta, ki vabi v svoj raj ljubitelje narave, planince, izletnike in letovisčarje, ki si žele počitka v tem prelepem delu naše zemlje. Tržačani so vedno radi zahajali v te kraje in ni treba praviti, kako so vsem priljubljeni Bovec, Trenta, Log, Tolmin in druge večje ali manjše vasi ob Soči ali v hribih. Zlat pa je krivična meja odrezala te pokrajine od Gorice, ki je bila njihovo središče in je od njih dobivala sveži sok za svojo rast in napredek, ter od Trsta, s katerim je imela tesne gospodarske vezi in mu je vedno bila naravno zaledje.

Prebivalstvo tolminskega okraja se v glavnem ukvarja z živalorej, saj so tu vsi pogoji za uspešen razvoj te pomembne kmetijskega gospodarstva: obsejni pašniki, bogati travniki, planine, prostranstva, čista in zdrava voda. Ni čudno, če je tako slovi tolminski sir, če je tako cenjeno tolminsko maslo in če je tako povpraševanje po tolminskih teletih. Zaradi vojnih razmer je bi-

pa bomo še podrobno pisali ob drugi prilozi. Idrija pa ni znana samo zaradi svojega rudnika, saj so po vsem svetu zasloveli tudi idrijske čipke. Čipkarstvo je tu stara tradicija. Može delajo v rudniku, žene in dekleta pa v prostem času klekajo in imajo tako še postranski zaslužek. V okraju je zdaj približno 1700 čipkarij; v Idriji pa imajo tudi pomembno čipkarsko šolo.

V Cerkljem je podjetje »Remonta« (radio-električno podjetje), ki montira in popravlja radio aparate in razne električne stroje, poleg podjetja pa je tudi tovarna strokovna šola, ki skrbi za naraščajočo. V Podmeltcu imajo veliki mizarjski podjetje, blizu Kobarida pa izdelujejo kredo.

V Kobaridu samem je tovarna igel, edina te vrste v Jugoslaviji. Začela je obratovati leta 1951 in je prvotno izdelovala samo strojne igle, od lani pa izdelujejo tudi ročne igle, ko so dobili potrebne stroje iz Nemčije. Tovarna krije potrebe domačega trga in izdeluje igle za silvalne stroje, vse vrste ročnih igel, čevljarne, sedlarske itd. ter zaposluje 72 o-

PROUCEVANJE NOVIH METOD ZA UNICEVANJE ŽIVINISKOGLJIVIH PARAZITOV

Nedavno je bilo v Edinburgu zborovanje, na katerem so razpravljali o novih bolj učinkovitih metodah za uničevanje obdaj, ki napadajo in poškodujejo kožo živine. Zborovanje, katerega je organizirala Mednarodna zveza za izboljšanje kož in trgovino s sorodnimi predmeti, so se udeležili znanstveniki in industrijski strokovnjaki iz 12 držav.

Zborovalci so čitali strokovne razprave o raznih vprašanjih, kot o poškodovanju kože živine z bodečo žico, cepitvijo živine, vžigavanju raznih znakov v kožo, metodah za ohranitev dobrih pravnih živine ter odiranju živine.

INDIJA SKUSA POVEČATI SVOJE ČEBELARSTVO

Indijska vlada je sklenila potrošiti 2 milijona rupij (433.000 dolarjev) za razširitev čebelarstva. S tem denarjem bodo nabavili nove pčelice in nove čebelnice. Čebelarstvo je po legendi Indija rodila dežela čebela, pridelava samo 1 milijon funtov medu na leto. Pričakujejo, da bo večje število čebel s svojim opravljanjem cvetov tudi pripomoglo k boljši žetvi drugih pridelkov.

ZA USPEŠNEJŠE ZAVAROVANJE VINSKE TRTE

Kako pripravljamo pravilno bordoško brozgo

Vloga modre galice in apna Kako se pripravimo o kvaliteto brozgo? Vaznost pravočasnega in pravilnega škropljenja

Marsikateri od naših vinogradnikov se pritožuje, da mu raztopina modre galice in apna ožge listje in mlade poganjke trte. Poiskati moramo vzroke tej nevarnosti in pojasniti našim kmetovalcem nekatere stvari.

Predvsem moramo vedeti, da je modra galica isto sredstvo, ki zatira peronosporo, in da je apno koristno le v toliko, da nevtralizira modro galico, kar pomeni, da bi sama modra galica brez apna ali tudi če ni dovolj apna v raztopini, trte ožgala. Pravilno pripravljena raztopina modre galice in apna mora biti torej nevtralna, kar pomeni, da mora imeti zadostno količino apna, da kislino modre galice odstrani (nevtralizira). Apno uporabljamo tudi zaradi tega, da se galica bolje oprime listov trte. Brez dodatka apna bi vsaka rosa lahko izprala galico s površine listja.

Vzemimo primer, da moramo pripraviti 1 odst. raztopino modre galice in apna (bordoško brozgo). Za pripravo 100 l raztopine odmerimo 1 kg čiste modre galice. Čista in prava modra galica mora imeti lepe kristale čiste modre barve. Če je barva ze-

ščeno žito ter s tem ugotovljajo temperaturne spremembe v žitu. »Žitna mrzlica«, ki jo povzroča žuželke ali prevelika vlaga, povzroča vsako leto veliko škodo. Porast temperature je treba pravočasno ugotoviti, če se naj prepreči veliko škodo. Novi termometri so uporabljeni iz jeklene vrvi. Pod plastično prevleko je bakrena žica, ki ima na vsakih 5 centimetrov merilne naprave za ugotavljanje temperaturnih sprememb. Termometri so starna naprava in stane za 1.000 bisuljev žita (352 hl) samo do 7 dolarjev. Vrednostni stroški pa ni. Farmarji dnevno uporabljajo novo napravo in lahko takoj, če se temperatura dvigne na nekaj stopinj, preložijo žito in tako preprečijo okvaro.

VZROKI VNETJA ŽELODECA PREZVEKOVACEV

Koloradska poskusna kmetijska postaja je dosegla, da lahko povzroči prenehanje razvoja in krmiljenja z otrobi na krmiljenje z žitaricami vnetje želoce živine, rumenitve, bolezen ima za posledico abscese v jetrih, ki povzročajo zmanjšanje količine mleka pri kravah mlekaric.

reš to del cel precej velik potek, dobil pa je privedek »kravica«, ko so se tu domačini tepli s Turki na življenje ali smrt. Pa tudi s Francozi so se tu spoprijeli, kraj je namreč primeren za take bitke, kot so bile včasih.

Domačini pripovedujejo, da je bila tu nekje pred leti in leti večja vras, ki se je imenovala »Lekšava vras«. Pred leti so namreč nekateri kmetje pri kopanju na njivah na »Kamenščini« izkopali razne črepinje, strešnike in druge ostanke, ki pričajo, da je bilo tu nekdanje večje naselje. Kako pa je izgledalo in kdaj je zna nabešen povedati? Morda v turških časih ali zaradi kakšne kuge? Življenje teče tu mirno, toliko mej vse naokoli pa je preveč.

Ivan Ribarič
UVOZ - IZVOZ
Zaloga oglja, premoga in drv za kurjavo
NA DROBNO - NA DEBELO
Vseh vrst trdega in mehkega rezane-
ga lesa, furnirja, vezanih plošč itd.
Prevažamo prevoze vsakovrstnega blaga s lastnimi prevoznimi sredstvi
Urad: TRST, Ul. Crispi št. 14 - Tel. 93-502
Skladišče: Ul. delle Millze 19 - Tel. 96-510
Telefonska st. stanovanja 95-918

URAR IN ZLATAR
Gruden Karel
TRST - UL. C. BATTISTI 31
Velika izbira vsakovrstnih moških in ženskih ur - Zajamčena vsa papirila - Bogata izbira - Predelava zlatnine po naročilu.

MOTOM 48 CCM
Cudoviti motorček, ki vas pelje povsod.
Prodaja na obroke do 18 mesecev. Prilike in nadomestni deli za motorje, hitra popravila.
Zastopstvo »Glera«
MOSCHION & FRISORI
TRST, Ul. Valdivrto 36
tel. 23-475
Postaja za uslugo v Nabrežini: FRANO SIBELIA
ZNIŽANE CENE

Stanko Zidarič
SEMPOLJA ŠT. 4 (Nabrežina)
CENE ZMERNE
OLAJŠAVE PRI PLAČILU
Po najugodnejših cenah po najmodernejšem stilu

IMPEXPORT
TRST, UL. C. BATTISTI 23-I
Tel. 44-208. Telegr. IMPEXPORT-TRISTE
UVAŽA: Vsakovrstni les, drva za kurjavo, gradbeni material
IZVAZA: tekstil, kolonialno blago in razno vrstne stroje
SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA VSAKOVRSNE KOMPENZACIJE

„Tergestrans“
UVOZ IZVOZ
Ul. Commerciale 15/a - Tel. 24-619

Priloge za izdelovanje igel v novi tovarni v Kobaridu. Tovarna je močno povečala svojo produkcijo z nakupom novih modernih strojev.

la živaloreja tudi na Tolminskem zelo prizadeto, zdaj pa se je s pomočjo oblati in s prizadevanjem kmetov število goveje živine približilo predvojni stopnji; poleg tega sedaj skrbijo za selekcijo in zaračunajo živine mnogo bolj kot pod Italijo. Računajo, da je zdaj v tolminskem okraju približno 20.000 glav goveje živine.

Z živalorejo je seveda tesno povezano mlekarstvo, katerega posvečajo vso pozornost in skrb, da se modernizira in napreduje, kajti stare mlekarne ne morejo zadovoljiti sedanjim potrebam. Zaradi tega zdaj izdelujejo veliko centralno mlekarstvo v Kobaridu, ki bo imela kapaciteto 25.000 litrov mleka na dan, v Cerkljem imajo lepo novo mlekarstvo, v narču pa je tudi moderna mlekarna v Tolminu.

Pod tolminski okraj, ki je zelo obsejen, spada tudi Idrija, ki je že stoletja znana zaradi svojega rudnika živega srebra. Idrijski rudnik stopnja zdaj skupno 1.100 oseb in predstavlja veliko narodno bogastvo; lani so iz tega rudnika izvozili v razne države po vsem svetu skoraj 450 ton živega srebra. O rudniku samem, njegovi zgodovini in o življenju idrijskih rudarjev

STARA IN ZNANA TVRDKA TULIAK RODOLFO
ki se je preselila
Ul. della Guardia 15
tel. 95089
Z zadovoljstvom obveščamo svoje odjemalce, da imajo na razpolago novo vrsto silvalnih strojev svetovne znamenitosti
SIMCA
25-letno jamstvo. Napredaj rabiljem poglavitni stroj in v omarih. Vzamemo v račun in dobro plačamo rabljeni stroje. Popravila z jamstvom. Obročno odplačevanje po 30 dni. Brezplačno pouk v vožnji.

OD ŠTIVANA DO ŠKOFIJ

BRIŠČE
Našemu zaselku več pozornosti občine

Navedeno so Brišče svetokriški zaselki, a so del zgoznske občine, del, na katerega se zaradi njegove majhnosti in oddaljenosti od sredine, rado pozablja. Zato smo brez električne napeljevalne in je pot Kresaja - Sv. Križ popravljena le do saleške meje, do čim je ostali del v takem stanju, da bo skoraj uporaben le za tanke. Tudi po našem zaselku bi bilo potrebno popraviti, urediti zide in okrog napajalnice. Upamo, da se bo občina spomnila tudi na to.

Na ostalem živimo svoje odziranje življenje, odvisni od zaslužka. Sma do 80 let, 16 člani, od teh dva že v visoki starosti (75 in 80 let). Enega mladeniča nam je odlegla Avstralijska kamna. Loni rdečega kamna mu ni prijal in je kamnoseki poklic odklonil kot da danes odklanja mladi mladi na splošno. Samo posestnik Brišček živi le od svoje zemlje; trdno se je držil in jo pridno in skrbno obdeluje. Kot učenec gospodar je prebrskoval načelo, da v kmečka hiša gradi na hlevu; najprej je moderno obnovil po požaru uničeni hlev, sedaj pa si urejuje stanovanjsko hišo s kletjo in kaščo. Njemu ni žal, da si napredno urejuje svoje gospodarstvo. Za to mu je tudi svojega sina. »Seveda« je treba trdo delati, pravi on, »a se lahko tudi odpojem in o krepčam s svojimi lastnimi pridelki ter uživam nad doseganimi uspehi«.

NABREŽINA

Za vzorci pokojnega Augusta Tanceta
Igralci SNG so se večkrat pritoževali nad nediscipliniranim publikom, se pravi nad nedostojnim in neumestnim vedenjem mladine med predstavitvami. Te njihove utemeljene pritožbe pa so v zadnjem času utihlele in se spremenile v priznanje, da je v tem opa-

MOTO GUZZI
Ekonomična, veleturistična sportna motorna kolesa, motorji trčilni 15 stotov nosilnosti. Nadomestni deli. Bati MONDIALPISTON za vse motorje. Uplinjati Dellorto. Verige Ellos. - Mehanična delavnica. Rektificiranje cilindrov, osi, gredi, motornih glav, ventilih itd. za avtomobilski in Diesel motorje in motorna kolesa.
Izključni predstavnik za TRST, Ul. Fabio Severo 18
tel. 38 903 - Na velesojmu paviljon D, stand 313
ČEVLJE dobre in poceni
dobite za velike in male v trgovini
Josip Trevisani
TRST, Ulica Vasari 10 - Tel. 69661

SV. KRIŽ

Smrt savednega Križana

Tako nenadoma je po kratki bolezni preminil 64-letni Vincenc Širk, bivši samostojni trgovec. Pogrešan ga bomo kot moža poštenjaka in za vrednega Slovence nadrejenega miselnosti, ki ni nikoli pozabil na svoje narodno poreklo. Moško je prenašal udarec usode, ki mu ni bila nikoli naklonjena. Od treh otrok mu je ostala le hčerka, ker mu je 14-letnega sina povzeli v partizani. Naj po ostri življenjski borbi mirno počiva v zemlji, na katero je bil z najljepšimi čustvi tako navezan, in ji je želel bolj srečno usodo.

Sele sedaj, ko je grozde lepo odcedile, moremo gojiti prvo upanje na dobro leto, čeprav nas od nje loči nekaj tednov. Same te nas ne obiskala sovražnica srdita, ki nas je že opozorila v no-

PREČNIK

Za izboljšanje našega gospodarstva

Tudi mi bi si radi svoje kmetijsko izboljšanje, ker vse kaže, da nam bo ta vir dohodkov vedno bolj potreben. V ta namen si skušamo izboljšati gojnice jame, da si tako pripravimo čim boljšoj, brez katerega je umno izkoriščanje zemlje nemogoče. Letos smo dobili tri nova gojnice, zgrajene po navodilih kmetijskega nadzornikarja. Tem bodo gotovo sledili še drugi.

Kaže, da se tudi k nam vrača politično pomirjenje, ki ga pogrešamo že šest let, to je od razbitja enotnosti trškega delavstva, kar je pomeni-

PIETRO CONTENTO

TRST - ULICA CARDUCCI št. 7 - TEL. 372-73
VELIKA IZBIRA moških, ženskih in otroških oblačil, svilnih rut, nogavic in rokavic.

MILAN SVAB SOAVE

PROJEKTIRANJE - MONTAZA CENTRALNIH KURJAV IN VODOVODNIH INSTALACIJ - KLEPARSTVO
ULICA S. GIUSTO št. 16 - TELEFON št. 93-609

MILAN AMBROŽIČ
Elektro-inštalacijsko podjetje - Sprejema vsa popravila in naročila za nove inštalacije vseh vrst električnih napeljav. Pokličite našo št. tel. 29-322.
SE PRIPOROČAMO!

Mizarji podjedniki kmetovalci!
Deske smreke, mace, nove in stare lesne in trane nudimo najugodnejše
CALEA
TRST
viale Sannino 24
Tel. 90-441

VREME Vremenska napoved za danes: Jasno vreme z delnimi pooblačitvami. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je bila 26,2 stopinje; najnižja pa 17,5 stopinje.

PRIMORSKI DNEVNIK

Opozorjamo vas na sledeče **RADIO** oddaje: Jug. c. Trsta: 16.00: Produkcija glasbene šole iz Trsta. Trst II.: 25.55: Verdi: «Aida», opera v 4 dejanjih. Trst I.: 14.00: D. Cimarosa: «Skrivna poroka». Slovenija: 18.00: Radijska igra: Sasa Vuga: Zalostna obsojna povest.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

SEJA IZVRŠNEGA ODBORA SFS V GORICI

Odborniki so se poklonili spomenu pokojnega Ivana Trinku-Zamejskega

Priloge za razdeljevanje novih članskih izkaznic - Pokrajinska konferenca SFS za Benško Slovenijo - Zanimanje Goričanov za gostovanje ljubljanske Opere in baleta v Trstu

V petek zvečer je bila v Gorici seja IO SFS; v začetku so se člani poklonili največjemu sinu Benške Slovenije, pokojnemu Ivanu Trinku. Tov. Nanut Viljem je poročal o plebiscitarni poslovnosti benškega ljudstva od svojega vzgojitelja in vzornika mons. Trinku ter o številni udeležbi ostalih zamejcev. Mnoge ljudi iz Gorice, posebno pevce iz naših okoliških vasi, ni zadalo doma niti ogromno dela, za kar jim gre zahvala Benčanov in IO SFS.

Zatem je sledilo poročilo o konferenci v Cedadu, na kateri so si zastopniki organizacije SFS izbrali novega tajnika in predsednika ter si nakazali smernice za nadaljnje delo in priprave za pokrajinski kongres SFS za Benčijo, ki naj bi se vršil meseca oktobra.

Člani IO SFS so na petkovski seji razpravljali tudi o novih izkaznicah organizacije. Soglasno so sklenili, da se poenostavi oprema izkaznic in da se po izdelanih načrtih začne čimprej razdeljevanje. S tem v zvezi je bilo govora tudi o sklicanju občinskih odborov SFS, ki bi obravnavali organizacijsko stanje v Socialistični fronti Slovencev na Gorickem in po izdaji novih izkaznic tudi vpisali nove člane. Do sedaj se je sestel samo občinski odbor v Sovodnjah, na katerem so bila uspešna razprava vsa vprašanja, ki se tičejo sedanjega stanja v organizaciji; ostali občinski sveti pa se bodo sestali takoj zatem, ko bo prenehala največje delo na polju.

Na seji so člani poročali tudi o nabiranih akcijah za poplavlence na Stajerskem in ugotovili, da so doslej največ prispevali prebivalci St. Mavra, Pevme, Sovodnje, Gabrij, nekaj pa tudi Goričani; akcija se bo v kratkem končala. Tajnik ZSPD tov. Miladin Černe je poročal o velikem umetniškem dogodku v Trstu, kjer gostujejo ljubljanska Opera in balet, in o velikem zanimanju goriskega prebivalstva. Že na prvo prireditev na ogled «Ohridske legende» sta sinodi odstopala iz Gorice dva avtobusa ljubiteljev baletne umetnosti, precej pa jih je že prijavljenih za ostale predstave. Največ zanimanja pa bo za Foersterjevo opero «Gorenjski slavček», katero bodo obiskali tudi podeželski ljudje, ker bo 11. julija največje delo na polju že opravljeno.

Sovodenjci darovali za stajerske poplavlence

Za poplavlence na Stajerskem so darovali tudi Sovodenjci: Anton Tomšič 100, Edvin Kovič 300, Jožef Cijan 100, Peter Tomšič 300, Jožef Petecan 100, Alojz Tomšič 200, Alojz Cotič 100, Marijan Cotič 100, Lukman 100, Jožef Devetak 100, Rozalja Devetak 100, Avgust Devetak 150, Ivan Petecan 50, Milka Devetak 500, N. N. 100, N. N. 200, N. N. 200, Stefan Tomšič 300, N. N. 500, P. M. 800, C. A. 200, K. A. 200, M. J. 200, Ivan Pelicon 150, N. N. 100, N. N. 350, N. N. 1.000, N. N. 400, N. N. 200, N. N. 100, N. N. 1.000, Lado Ursič 200, Danilo Cotič 300, Janko Cotič 500, Ožbot Pierina 100, skupaj zbrali 8.900 lir.

Povišek stanarin še ni stopil v veljavo

Mnogi stanovanjski najemniki se sprašujejo, če je potrebno lastniku stanovanja plačati povisek, o katerem je bilo govora na zadnji seji ministrskega sveta, že s prvim julijem, torej v tekočem mesecu. V pojasnilo vsem zainteresiranim najemnikom in lastnikom stanovanj javljamo, da je bil zakonski osnutek Guardasiglija odobren od ministrskega sveta 14. junija 1954, da pa še ni stopil v veljavo kot zakon, ker ga še ni odobrila parlament. Znano je, da novi zakonski osnutek pred-

Vespa v tovorni avtomobil na vogalu Ul. Oberdan in Cadorna

Motociklista se bosta morala zdraviti zaradi dobljenih ran

Včeraj ob 12 uri je prišlo na vogalu Ul. Oberdan in Ul. Cadorna do precej hude nesreče, pri kateri sta bili ranjeni dve osebi. Iz Ul. Cadorna sta privozila na vespi 25-letni Bruno Montico iz Ul. Rabatta 8 in pa 26-letni Ivan Vuk, ki nista v Ul. Oberdan opazila tovornega avtomobila, last podjetja Grusovin iz Gorice, katerega je vozil Ivan Bajc. Vespa je močno zadela v zadnje kolo tovornega avtomobila; oba potnika je vrglo na tla. Na kraj nesreče je prišla ambulanta Zelenega križa, ki je mladeniča odpeljala v bolnico v Brigata Pavla. Dočim ima Vuk lažje po-

škodbe, ozdravljive v 7 dneh, bo moral Montico ostati v bolnici najmanj 20 dni, ker ima globok urez na levem licu in druge manjše poškodbe po telesu. Precej poškodovan je tudi Monticovo vozilo, medtem ko je ostal tovorni avtomobil nepoškodovan in tudi šoferju se ni, kljub močnemu sunku, nič pripetilo.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE
V doberdobi občini se je v mesecu juniju rodil Alojz Antonič, ki je naslednjega dne umrl.
OKLICI: 26-letni delavec Stanislav Gergolet in 22-letna sivilja Ivanka Laković, 27-letni tiskar Blažič Danilo in 25-letna gospodinja Marija Ferletič.

POROKE: 29-letni delavec Leopoldo Stanič in 22-letna gospodinja Emilia Zuzič, 31-letni delavec Alojz Devetak in 21-letna gospodinja Marija Antonič.

KINO

CORSO. 17: «Sužnja in gospa». S. Hayworth.
VERDI. 17: «Pony Express», barvni film. C. Heston in R. Fleming.
CENTRALE. 17: «Sprehodi», barvni film. V. Cortese.
VITTORIA. 17: «Nočne prijateljice».
MODERNO. 17: «Strast po življenju».
KINO STANDREZ. 21: «Družina Barret», F. March in D. Shearer.

C. G. R. COMMERCIO GENERALE E RAPPRESENTANZE SOC. A R. L.
Ul. della Geppa, 9 - TRST - Tel. 37-940, 28-352
UVOZ IZVOZ

F. RUPENA NASL.
TRST - UL. UDINE 15 - Tel. 38648, 23573

GENERALNO ZASTOPSTVO ZA ITALIJO IN STO ISTRSKIH RUDNIKOV V RASI. — ZASTOPSTVO LESA: EXPORTDRVO, ZAGREB. — ISTRA IMPORT EXPORT, REKA. — LIGNUM, ZAGREB. — SIPAD, SARAJEVO.

Ruggero Rossoni

KORZO GARIBALDI 8 TRST

RAZSTAVLJA DANES ZADNJIČ NA

VI. TRŽAŠKEM VELESEJMU

V PAVILJONIH RADIA IN TELEVIJZE VELIKO NOVOST:

TELEPROJEKTOR

Galatic

40, 60 in 75 PALCEV.

VIDNA RAZSEZNOST ZA 200 OSEB. POSEBNO PRIMEREN ZA JAVNE LOKALE KROZKE IN ZDRUŽENJA;

IN TELEVIZORJE

Galatic

14, 17 in 21 PALCEV.

OBISCITE NAS V STANDIH števil. 36, 37, 50, 51, 491 IN ZAHTEVAJTE BREZPLACNO NUMERIRAN LETAK, KI BO SLUŽIL ZA IZZEBANJE TELEVIZORJA

Galatic

IZKLJUČNI ZASTOPNIK ITALIJANSKE TELEVIZIJSKE DRUŽBE IZ NOVARE ZA TRST IN STO

Ruggero Rossoni

KORZO GARIBALDI 8 TRST

Kino na Občinskih

predvaja danes 4. t. m. z začetkom ob 16. uri in jutri 5. t. m. z začetkom ob 18. uri barvni film:

«NOČ V BENETKAH»

Igralci: Jeanette Schultze - Peter Pasetti

BELTRAM

UL. VALDIRIVO št. 3 IZVOZ

Odpremlja hitro po najnižjih cenah darilne pakete za Jugoslavijo in druge države. Pošiljajo se zdravila, tekstilno blago, silvalni stroji, radijski aparati, harmonike, kolesa, vespe in sploh vse, kar je potrebno.

Tvrda ima lastno skladišče v prosti luki (Punto franco) 2-a-21. — Obrnite se osebno ali pisмено na naš naslov.

PRIZNANA STAVBNO POHIŠTVENA MIZARSKA DELAVNICA

PRAČEK DAVORIN

ŠKEDENJ ULICA DI SERVOLA 124

Sprejema nova naročila in popravila, nudi plačilne olajšave ter se priporoča

BRATJE FINZI

Tel. 29 195 - TRST - UL. Milano št. 2

Podjetje uslanovljeno leta 1836. — Trgovska izmenjave z JUGOSLAVIJO. — TRANZITNA TRGOVINA: Kmečki pridelki — Sadje in zelenjava — Paradižnikova meza.

A. MERMOLLA
TRST, Ulica Coroneo št. 3.
Telefon št. 238-18
Izdeluje in popravlja krzna
FLISE - AJOUR - VEZENINE

AVTOPOJETJE STAR
Tovorni prevoz • Tel. št. 5608 • Osebnih avtobusni prevoz
AVTOGARAŽA Z MEHANIČNO DELAVNICO
TRST - Ulica Moreri 7 - ROJAN

ZAHTEVAJTE
Radenska
ZDRAVILNI VRELEC
SRČE-JETRA LEDVICE ŽENSKA MOTIV IZČRPANOST
ZASTOPNIK IN GLAVNA ZALOGA
ZADR. KONZORCIJ TRGOVCEV IZ JESTVINAMI
TRST - Ul. Valdirivo 3, tel. 35-034

TITOVİ ZAVODI

LITOSTROJ LJUBLJANA

Trdelujemo:

VODNE TURBINE vseh vrst in velikosti

HIDROMECHANSKO OPREMO za hidrocentrale

ČRPALKE - centrifugalne - propellerske - zobniške

DVIGALNE NAPRAVE - dvigala vseh vrst, transportne mehanizme

REDUKTORJE za vse namene in velikosti

STROJE ZA OPREMO - rudnikov - metalurških podjetij - kemične industrije

ULTIKE iz sive litine do 20 t. - jeklene litine do 10 t. - manganske litine - specialne litine

ZAHTEVAJTE PONUDBE!

Za vse delavnice in skladišča priporočamo zlasti naše žerjavne mačke «LAMA» in škripec «RO-RUK»